

In de maand mei worden traditioneel de gevallen in de tweede wereldoorlog herdacht. Wat vaak minder op de voorgrond komt is de ellende die de bevolking van Nederlandsch-Indië in die tijd over zich heen heeft gehad. Hier volgt het relaas over de lotgevallen van een familie die van oorsprong uit Oude Wetering afkomstig is en tijdens deze oorlog in Nederlandsch-Indië woonde.

JAN WILLEM (WIM) ROELOFFS

Op 14 mei 1897 wordt in het gezin van Pieter Roeloffs en Adriana Jannigje Dijkman te Oude Wetering, dat dan twee dochters, Jansje en Aagje, telt, een zoon geboren. Hij wordt Jan Willem (roepnaam Wim)

De familie Roeloffs anno 1901 te Oude Wetering, van links naar rechts: Aagje, vader Pieter Roeloffs met Maartje, in het midden Jan Willem (Wim), moeder Adriana Jannigje Dijkman, zittend op de stoel Jansje en in de kinderwagen Gerdina. (foto familie Roeloffs)

genoemd naar zijn overgrootvader Jan Willem Schuijlenburg Roeloffs, die van 1846 tot 1867 burgemeester van Alkemade is geweest. Na Wim komen er nog zes kinderen: Maartje, Gerdina, Abraham, Anna Maria, Johanna Cornelia en Adriana Petronella.

De jonge Wim blijkt goed te kunnen leren. Op advies van de bovenmeester van de christelijke lagere school te Oude Wetering laten sturen zijn ouders hem naar de HBS te Amsterdam. Om deze opleiding te kunnen volgen, reist hij elke maandagmorgen met de boot naar Amsterdam en komt hij op zaterdag pas weer thuis. Er wordt een kosthuis voor hem opgezocht. Hij kan terecht bij de weduwe Adriaanse, waar zoon Piet bij Wim in de klas zit en met wie hij het best kan vinden.

Het strenge gereformeerde geloof, waarin hij is opgevoed, zegt Wim niet veel. Hij heeft nooit belijdenis willen doen.

Na de HBS gaat Wim bosbouw studeren aan de Landbouw Hogeschool te Wageningen. Het geld wordt door zijn vader voorgeschoten, op voorwaarde dat hij na zijn studie de gehele som, zijnde zesduizend gulden, weer terugbetaalt. In 1923 is hij afgestudeerd. Hij mag *ingenieur in de bosbouw* voor zijn naam zetten en krijgt direct een vast contract aangeboden: een dienstverband van twintig jaar bij het Gouvernement in Nederlands-Oost-Indië (het tegenwoordige Indonesië). Tijdens deze twintig jaar mag hij twee maal voor negen maanden met verlof naar Holland terug keren. Deze kans grijpt hij met beide handen aan.

Op 7 november 1923 trouwt hij met Martha Cornelia Westerbeek, geboren op 28 oktober 1897 te Voorhout. Na een huwelijksreis door Zwitserland vertrekt hij met zijn bruid naar Indië.

De baan bij het Gouvernement houdt in dat er veel verhuisd moet worden. Hij begint zijn werk in de djatibossen op Midden-Java. De standplaatsen zijn achtereenvolgens: Gundih (1923), Keling (1924), Balapoelang (1926). Daarna verplaatst hij zijn werkterrein naar de pinusbossen op Sumatra: Takengon (in Atjeh, 1927) en Kabadjahe (in Deli, 1928).

Wim Roeloffs en zijn vrouw Martha Westerbeek rusten uit van een rit te paard in de Indonesische bossen. (foto familie Roeloffs)

In 1930 rondt Wim zijn onderzoek naar de *Kunstmatige verjonging van Pinus Mercusii en Pinus Khasya Royle*, bomen die van groot economisch belang zijn voor Nederlands-Oost-Indië voor de productie van hars en terpentijn. Als waardering voor zijn wetenschappelijk werk krijgt hij een koninklijke onderscheiding opgespeld en mag zich voortaan "Ridder in de Orde van Oranje Nassau" noemen.

Het eerste verlof neemt hij eveneens in 1930 op. Wim en Martha hebben dan drie kinderen: Jane, Griete en Piet. Ook de baboe gaat mee naar Holland. De oudste dochter Jane bezoekt tijdens het verlof de eerste klas van de christelijke lagere school te Oude Wetering, dezelfde school waar haar vader op gezeten heeft.

Na dit verlof verhuist de familie in 1931 naar Blitar op Oost Java, waar Wim in de djatibossen gaat werken, maar nu als Opperhoutvester. In 1937 volgt er weer een promotie als hij wordt gevraagd voor de functie van "*Secretaris van de Commissie van advies ter bevordering van de cultuur van handeigewassen*". De standplaats is Batavia (het tegenwoordige Djakarta). Dat komt de familie Roeloffs goed uit in verband met de middelbare schoolopleidingen voor de opgroeiende kinderen en hij neemt de baan dan ook aan.

In 1938 gaat het gezin voor de tweede maal met verlof naar Holland. Na dit verlof gaat Wim Roeloffs in Batavia zich actief bemoeien met de politiek. Hij wordt gekozen tot lid van de Volksraad als vertegenwoordiger van de "*Vaderlandsche Club*".

Dan breekt in 1939 de tweede wereldoorlog in Europa uit. In 1940 wordt ook Nederland hier bij betrokken. Zelfs Nederlandsch-Oost-Indië blijft niet buiten schot. Japan verklaart in 1941 de oorlog aan Nederlandsch-Oost-Indië. Wim Roeloffs sluit zich onmiddellijk als vrijwilliger bij het Nederlandse leger ter plekke aan. Het mag echter niet baten. De Japanse strijdkrachten vallen op 1 maart 1942 via de noordkust Java aan. De stad Batavia geeft zich op 5 maart over.

Alle buitenlanders, mannen, vrouwen en kinderen, worden krijgsgevangen genomen en in kampen ondergebracht. De mannen worden veelal gedwongen om zwaar werk te verrichten, zoals de aanleg van spoorlijnen.

Wim Roeloffs, die aanvankelijk ondergebracht is in kampen in Tjilitjap en Tjimini op Java, wordt door de Japanse bezetters in 1944 per schip overgebracht naar Padang, om daar te werken aan de aanleg van een nieuwe spoorlijn. Zover is hij echter niet gekomen. Op 18 september 1944 wordt het schip, de *Junyo Maru*, met aan boord zesduizend krijgsgevangenen, door de Engelsen in de Golf van Benkoelen getorpedeerd, waarop het vervolgens zinkt. Slechts tweehonderd opvarenden kunnen worden gered, maar Wim Roeloffs is daar niet bij. Zijn vrouw en kinderen, die geïnterneerd zijn in kamp Tjideng te Batavia, ontvangen het bericht hierover eerst na de bevrijding in augustus 1945.

Heden ontvingen wij het droevige bericht, dat onze geliefde Zoon,
Broeder en Zwager

Ir. J. W. ROELOFFS,

Echtgenoot van M. C. WESTERBEEK,

in leven lid v. d. Volksraad van Ned. O.-Indië, Ridder in de Orde
van Oranje Nassau, waarvan wij reeds vroeger vernamen dat hij in
Java was als krijgsgevangene, door een ongeval tijdens een transport
naar Padang op 18 Sept. 1944 op 47-jarigen leeftijd is omgekomen.

Wie hem kenden, kunnen eenigszins begrijpen wat wij in hem ver-
liezen. De Heere trooste ons en zijne achtergebleven vrouw en kinderen,
die ons uit een kamp te Batavia dit bericht deden toekomen.

Oude Wetering: P. ROELOFFS.

Rijk (Haarl.meer): J. PETERS—ROELOFFS.

H. PETERS.

Haarlem: A. ROELOFFS.

Oude Wetering: A. ROELOFFS

G. ROELOFFS—v. LEEUWEN.

J. T. ROELOFFS.

D. ROELOFFS—v.d. SLUIS.

Abbenes (Haarl.meer): A. M. KNIBBE—ROELOFFS.

E. KNIBBE.

Spijkenisse: J. C. BUS—ROELOFFS.

J. G. E. BUS.

Oude Wetering: A. P. ROELOFFS.

OUDE WETERING, 22 October 1945

Pas op 5 april 1946 ontvangt de familie in Oude Wetering een
condoleance brief van Hare Koninklijke Hoogheid Wilhelmina, waarin zij
de hoop uitspreekt *dat zijn offer ons land en het gehele Rijksgebied een
betere en gelukkiger toekomst zal mogen geven!*

***Hoewel de rest van het gezin zich na de tweede wereldoorlog weer
in Nederland gevestigd heeft, blijken de namen van Wim Roeloffs en
zijn familie in het hedendaagse Indonesië op een opmerkelijke
manier voort te leven.***

Over dit fenomeen eerst een kleine uitleg. Toen de familie Roeloffs in

1928 van Takangon naar Kabadjahe wilde verhuizen, weigerde de chauffeur, een Athjeër, mee te gaan. Hij voelde er niets voor om in het gebied van de Batjakkers te gaan wonen. Er werd een andere chauffeur gezocht en gevonden. Zijn naam was Mesin Tarigan. Zijn vader was kleermaker. Mesin dankte zijn naam aan het merk van vaders naaimachine: "Mesin", waarnaar hij zijn zoon vernoemde. De jonge Mesin Tarigan kon het al snel goed met de familie vinden. Wim Roeloffs leerde hem lezen en schrijven en toen hij een vrouw zocht vroeg hij eerst advies aan zijn baas. Het eerste meisje kwam niet door deze keuring, maar het volgende, een meisje van de Purba-stam met de naam Sen, wel, dus trouwde hij daarmee. Na hun huwelijk bekeerden zowel Mesin als zijn vrouw zich tot het christendom.

Wederom werd de raad van toean Wim Roeloffs ingeroepen: welke christelijke naam zouden zij bij de doop aannemen? Wim vond Simon een mooie naam voor Mesin en Mesin op zijn beurt vond Janna of Jane (naar de dochter van Wim Roeloffs) een geschikte naam voor zijn vrouw.

De naam Simon heeft Mesin niet veel gebruikt. Deze vreemde naam paste toch niet in de kampong waar hij woonde. Wel heeft hij zijn oudste zoon Simon laten dopen. Zijn tweede zoon kreeg de naam Willem (naar zijn baas). Later volgde er een (vroeggestorven) dochter, die als Martha is ingeschreven (naar de vrouw van Wim Roeloffs) en een zoon met de naam Piet. Veel later is nog aan een kleinkind de naam Grietje gegeven. De kinderen van Wim Roeloffs zijn nog verscheidene malen met vakantie terug gegaan naar Indonesië en hebben daar de oudste zoon van Mesin Tarigan ontmoet. Omdat hij (Willem) naar hun vader Wim Roeloffs genoemd is, vindt hij dat zij (Pieter, Jane en Griete) als broer en zusters van hem zijn.

Omdat het lichaam van Wim Roeloffs nooit is teruggevonden en zijn kinderen het toch als een gemis voelen om zelfs geen grafsteen van hun vader in Indonesië te hebben om naar terug te keren, hebben zij besloten om daar voor hem een gedenkteken te laten plaatsen. Daarvoor is een zeer toepasselijke plek gevonden: in Brastagi achter het arboretum Tongkoh. (Een arboretum is een verzameling aangeplante boomsoorten ten dienste der wetenschap.)

De tekst op de gedenksteen luidt:

In memoriam
Ir. Jan Willem Roeloffs
Houtvester te Kabandjahe 1927-1931
** 14 mei 1897 Oude Wetering-Holland*
+ 18 September 1944 slachtoffer Ms. Junyo Maru
Golf van Benkoelen

RECTIFICATIE

In het artikel over de familie Roeloffs zijn enkele fouten geslopen. Bij het opsommen van de namen van de kinderen uit het gezin van Pieter Roeloffs is de naam van Jan Teunis Roeloffs weggevalen. Hij is geboren op 23 december 1903 na Abraham en vóór Anna Maria.

Het kind in de kinderwagen is Abraham Roeloffs, geboren op 17 augustus 1901. De in zijn plaats genoemde Gerdina Roeloffs was toen al overleden (op 24 oktober 1900, drie maanden oud).